

основа за хуманизацията на личността.

Предмет на хуманизма е човекът и то най-вече неговата духовно-нравствена природа.

Гл. ас. Методий Ангелов, ПУ „Паисий Хилендарски”, Пловдив, България

Категорията „хуманизъм” е била изпълнена с различно съдържание в различните исторически епохи. Доколкото създателите на културата на Възраждането са считали, че те само възраждат античната традиция, то следва да се обърнем към античните източници на хуманизма, тъй като именно там можем да открием началото на хуманистичните идеи. Според Т. Рубанцова (8) през епохата на античността е било сформирано ценностното ядро на хуманизма, състоящо се от релативистки и абсолютистки елементи, които в зависимост от историческите условия са се изпълвали с различно съдържание. Авторът посочва, че първоначално хуманизмът е съществувал под формата на филантропия. В ранната архаика според О. Янушквичене (10) основната форма на морален контрол е „културата на срама” - от непосредствената осъждаща реакция на народа за отстъпване от нравствените норми. „Културата на срама” е ориентирана на оценка на поведението на човека отвън. Впоследствие в християнството според автора се ражда „културата на съвестта”, обърната към „гласа на съвестта”, т. е. към вътрешния съд в себе си. Трябва да допълним, че още през епохата на елинизма се развива насоченост към духовно-нравствено и физическо самоусъвършенстване в търсене на хармония между духа и тялото, между материалното и духовното. Продължавайки мисълта на авторката бихме могли да я наречем „култура на перфекционизма” (Питагор, Сократ, Платон, Аристотел, стоици). Оспорвайки мненията на някои автори които подчертават атеистичния характер на ранния хуманизъм през епохата на Възраждането, Л. Никитич (7) посочва, че „хуманизмът не е едномерен, а е плуралистичен и не бива да бъде свеждан само до някоя от неговите исторически форми”. Според автора хуманизмът не е само един елемент от плурализма, а е негова основа единствено върху която е възможен един истински плурализъм.

Хуманизацията на личността е пряко свързана с нейното морално развитие, което зависи в много голяма степен от нравственото възпитание и самовъзпитание. Те от своя страна са обвързани с определени светогледни представи и позиции на личността, служещи за изходен пункт при осмислянето на етичните изследвания и при формирането на моралното съзнание. Такива са представите за произхода и същността на истината и на щастието, за смисъла на човешкия живот и неговото предназначение и други. В този ред при метаетичните разсъждения като първоначален и първостепенен по значение се явява въпросът за истината за произхода на морала, защото върху неговите основи се изгражда по-нататък цялата идейна постройка на личността и

човешките отношения. От своя страна идеите се обективират като реални последици в света под формата на материална и духовна култура. От решението на този въпрос следват отговорите за същността, целта и задачите на морала. Те имат основно значение при определяне на съдържанието и методите за нравственото възпитание и според нас от тях зависи в много голяма степен хуманизирането на личността.

Във философията има много теории (Михалчев Д., 1992), опитващи се да обяснят истината за произхода на морала. Най-общо те могат да бъдат обособени в две основни групи:

Теории, основаващи се на това, че има обективна и поради това абсолютна основа на истината за морала, съществуваща независимо от човека. Към тази група спадат теориите на моралния абсолютизъм, наричан още морален универсализъм, както и на моралния обективизъм и моралния натурализъм. Често понятията „морален обективизъм”, „морален универсализъм” и „морален абсолютизъм” се използват синонимно

поради теоретичното следствие от всички тези теории, че съществуват обективни морални принципи и норми, наричани „морални абсолюти”, служещи за критерий за това кое е „морално правилно и неправилно” (Кузнецова Г., Л. Максимов, 1996). Моралният натурализъм, поради извода за наличие на „морален природен закон”, въвеждащ порядък в духовните отношения във всемира по подобие на природните закони, в края на краищата също води до признаване съществуването на морални абсолюти. Това са морални принципи, които имат за човека ценностен характер, те са абсолютни и трябва да бъдат универсални за хората във всички времена, общества и култури.

Произтичащите от тях морални норми имат императивен, задължителен характер.

Другата група теории отхвърлят обективната основа на истината за морала и търсят нейния произход в чисто субективни човешки, културни и социални причини. Такива причини за възникването на определени морални принципи и норми в обществото и личността могат да бъдат потребности и интереси на различни индивиди или социални групи и прослойки, на възпитателно въздействие, на културни въздействия от макросредата, на появата на историческа необходимост и други. Релативистите отхвърлят съществуването на морални абсолюти, а произходът на моралните принципи и норми търсят в обществените договорености. Това е основата на моралния субективизъм във философията на морала, наричан още морален релативизъм поради твърдението за относителен и променлив характер на моралните принципи и норми.

За едно по-задълбочено вникване в причинно-следствените връзки на идейните построения, се налага да разгледаме накратко основните тези и на двете групи метаетични теории. Тъй като последициите от техните изводи за моралните абсолюти стоят в основата на моралното съзнание и като цяло се открояват в моралната практика, те пряко засягат въпроса за нравственото възпитание и хуманизацията на личността. Въпросът е от първостепенно значение защото от истинността или неистинността на моралните абсолюти в най-голяма степен зависи реалността на моралните критерии, преценки, идеали, образци, мотиви и обосноваването на моралните постъпки, които са в основата на нравственото възпитание и изграждането на хуманни качества на личността и в обществото.

Първата група теории, които посочихме, приема съществуването на морални абсолюти. Към теориите и доктрините, поддържащи обективния характер и абсолютността на

Моралните абсолюти

Написано от Йордан
Петък, 21 Март 2008 21:25

моралните принципи, са моралните доктрини на теистичните религии, тези на деистичните, хенотеистичните и пантеистични вярвания и религии, обективният идеализъм във философията, както и натурфилософията.

Теистичните религии (християнство, ислям, юдаизъм) приемат, че щом Бог е Създател и човекът е Негово творение, то Той най-добре знае кое е „правилно и неправилно“ за човека и го е изложил в Свещените писания. Чрез Божиите заповеди (Божият закон), се разкрива Божията воля и план за човека и обществото. Свещените писания на религиите имат характер на морален авторитет, а моралните принципи и нормите, посочени в тях – на морални абсолюти. Човек трябва стриктно да се придържа към тях и да ги отстоява, дори и с цената на живота си (пр. мъченичеството в религии). В този контекст моралните абсолюти като ценност стоят над преходния човешкия живот, който ако бъде преживян в нечестие няма стойност за висшата човешка същност, която има нравствен характер. Търсейки единение с Върховното като висша цел на човешкия живот, което е Източника на моралните абсолюти и е върховното Благо, искрено вярващият човек предпочита мъченическа смърт отстоявайки Божиите принципи, пред отказа от тях. Готовност да загинат, вместо да живеят живот без моралните норми на своята вяра е присъщо не само на отдадените всецяло на религията монаси и аскети и такива примери има много от историята на нашия народ, легендите и фолклора. Моралните абсолюти в религиите стават критерий за достойнството на човешката личност и въобще за моралните явления и постъпки, спрямо тях се оформя нравственият идеал и се изтъкват нравствените образци за подражание за поколения наред, оформяйки критериите за това кое е морално правилно и кое - не.

Другата група абсолютистки метаетични теории са основани на деистични и пантеистични вярвания и религии (будизъм, хиндуизъм, Теософия, разновидности на йога, Ню Ейдж движението, последователи на Учителя Петър Дънов и др. окултни движения). Те приемат съществуването на висша духовна същност и духовни принципи, иманентно присъщи на света (върховен Разум, Абсолют, буда-природа в човека и всемира, закон на карма и др.), които са едновременно обективни и универсални за битието. На тях се основава равновесието в духовния свят по подобие на това във физическия. Върховна цел на човешкия живот и върховното щастие (блаженство) е постигането на освобождението на висшата природа в човека от обусловеното преходно съществуване и единението с Абсолюта. Следователно в религиите и духовните учения и школи моралните абсолюти изграждат скелета на нравственото възпитание и стоят в основата на изграждането на хуманни качества на личността.

Теориите от областта на натуралистическата философия на основата на анализа на закономерностите на явленията и законите във физическия свят извлича съществуването на моралните принципи и норми за човека. Епикур, Аристотел, Питагор и други философи от античността са стигнали до такива принципи в морала като умереност, въздържаност, развиване на усет за мяра (Бояджиев Ц., 1984) и са издигнали естетико-етичния идеал за „калокагатия“. Това е сложно понятие, отразяващо античния възпитателен идеал за духовно-нравствено и физическо съвършенство. Калокагатия е едновременно проявление на Доброто и Прекрасното в човека, при което добродетелността в своето съвършено проявление е прекрасна и прекрасното се проявява като висша добродетелност (Лоссев А., 1969) и двете са свързани в неразривно единство. В основата на античния светоглед за хуманност стои синкретичната представа за всемирнен порядък в душите на хората, в природата и в

Моралните абсолюти

Написано от Йордан
Петък, 21 Март 2008 21:25

космоса, където духовните и материални закони са неразривно свързани в единство и действат в материалния и в духовния свят едновременно. Така съществуването на морални абсолюти - основа на този всемирнен порядък, е несъмнено за философи като Платон, Аристотел и Питагор (Дробницкий О., 1974). В края на ХХ-ти век японският д-р Емото (11) по експериментален начин доказва въздействието на звукови, мисловни и емоционални вибрации върху водата в процеса на образуването на ледените кристали. Интересното е, че дисхармоничната музика, както и негативните човешки състояния водят до нарушаване на правилните и симетрични структури в кристалите. Ако приемем откритията на д-р Емото, това означава потвърждение за античната представа на древните философи за единството на материалния и духовен свят и тяхната взаимозависимост, което е пряко доказателство за правилността на тезата за моралните абсолюти.

И така – общото за всички абсолютистки теории е приемането на обективни духовни принципи и закони, действащи независимо от човека и които ще продължат да съществуват и след него. На тях се основават моралните норми както за човека, така и за обществото и те имат императивен, задължителен характер. Моралните абсолюти са висши идеални организиращи духовната природа на човека принципи, на които се основава идеала за човечност и които личността и обществата реализират в различна степен в практиката. Според нас в идеала за хуманност (човечност) абсолютичните моралните принципи се превръщат в морални ценности и винаги са свързани с антропологична представа за произхода на човека и за наличието в него на висша духовна същност. От тук човекът се обвързва със спазването на определени духовни закони. Например учението за възмездие, проявяващо се като „закон на карма“, или като „Страшен съд“ (християнство), съответства на познатия ни от физиката трети закон на Нютон, действащ в природата и известен като „закон за действието и противодействието“ („Силата на действие е равна по абсолютна стойност и противоположна по направление на силата на противодействие“). На тази основа като духовен принцип от закона за равновесието при човешките отношения се извежда правилото на талиона, който гарантира принципа на реципрочността в морала, познат ни от Петокнижието като „строшено за строшено, око за око, зъб за зъб; според повредата, която причини той на човека, така да се направи и нему.“ (Левит 24:20), неправилно тълкуван като призив за отмъщение. Този принцип гарантира равновесието и справедливостта в човешките отношения. Синтезирано е изразен в думите на Исус: „Защото с каквато съдба съдите, с такава ще ви съдят, и с каквато мярка мерите, с такава ще ви се мери.“ (Матей 7:2) Моралната цел на съвета на ап. Павел: „Недейте се лъга; Бог не е за подиграване: понеже каквото посее човек, това ще и да пожъне.“ (Гал 6:7), както и законът на карма в будизма и хиндуизма, подчертават причинно-следствената връзка на моралните явления и наличието на морален закон за възвратимостта на последствията от деянието. Като морален принцип от съзерцанието на природата гръцките философи в античността извеждат като основни принципи за битието и морала принципите за съразмерността (равновесието) и мярата (Платон, Аристотел). Именно разумността и умереността като добродетели, основани на единството на физическия и духовния свят, ще ни посочват точно къде е мярата за нещата. Точната морална преценка на всяка ситуация и адекватната нравствена реакция са в основата на мъдростта. Мъдрецът, овладял своите страсти и умеещ правилно да прецени къде са границите на умереността при въздържанието и

удоволствието, справедлив във всички обстоятелства – това е висшият нравствен идеал за хуманност в елинската култура. В християнството такъв нравствен идеал е светецът, изпълнен с най-високите човешки качества, преобразен от благодатта на Светия Дух и постигнал в себе си обожение на човешката природа.

В контраст на тезата на моралния абсолютизъм, според моралния субективизъм (релативизъм) не съществуват такива всеобщи морални принципи и или закони, които да са универсални и да служат за основа на морала. Причините (първоосновата) на моралните принципи и норми се търсят в психологическите особености на човека, в културни, социални или исторически причини, които обуславят различието на морални принципи и норми. Според моралните релативисти хората сами измислят и учредяват принципите и нормите на еднение помежду си единствено в зависимост от необходимостта, която се диктува от техните потребности и интереси. В този смисъл те виждат произхода на установените морални принципи и норми в обществените договорености, които съответстват на определена културна и историческа ситуация. Индивидуалният морал на личността според тях е следствие от възпитанието и нагаждането на човека към ситуацията в средата, в която живее и към обществото като цяло. За моралния релативизъм моралът е начин хората да преодоляват противоречията помежду си, приемайки някакви принципи и правила на поведение, за да живеят съвместно в общество. Следователно моралът е субективен по произход и релативен по характер. Неговата относителност се проявява в изменчивостта и нееднаквостта на моралните принципи и норми при различните общества, култури и исторически епохи. В този смисъл произходът на морала според моралния субективизъм е социален, възниква с появата на човешките общности и се предава на индивидите от обществото. Извън човека и обществото не съществуват морални принципи и норми, които да бъдат абсолютни.

На основата на тези два коренно противоположни възгледа за произхода на морала в метаetikата се оформя активен и остър дебат. Причината е в това, че последствията от тези позиции в реалния живот водят до различни посоки в моралната практика, някои от които са били катастрофални за човечеството. Привържениците на двете страни се опитват да докажат погрешността на противната теория и негативните последици от нея в реалната морална практика, водещи до дехуманизация на личността и обществото. Тук считаме за уместно, без да се впускаме в подробности, да представим накратко основните аргументи и против” на двете страни в този съдбовен спор. Основните възражения от страна на моралния релативизъм срещу съществуването на морални абсолюти са:

Никой не е доказал, че съществуват морални абсолюти. Приемането на тяхното съществуване е само въпрос на вяра или на концептуални спекулации. В същото време в историята, етнологията и навсякъде около нас виждаме прояви на морален релативизъм.

За да оцелее, едно общество трябва да променя в процеса на развитието си своите морални принципи, норми и свързаните с тях закони. Следователно моралът е релативистичен.

Различни абсолютистки морални системи, каквито са религиозните, поддържат различни морални норми по отношение на едно и също нещо. Следователно няма морални абсолюти, дадени от някакво друго висше същество извън човека, които да са универсални за всички хора.

Моралните абсолюти

Написано от Йордан
Петък, 21 Март 2008 21:25

Приемането на абсолютни истини и на абсолютни морални принципи и норми води до догматизъм, закостенялост, спира моралното развитие, води до насилие над съвестта, обрича обществото на застой.

В името на своите абсолютни и непроменливи универсални истини религиите са водили войни помежду си и са оправдавали извършването на всякакви нехуманни деяния.

Твърдението, че съществуват морални абсолюти и присвояването на правото за монопол над тях изисква послушност, оправдава насилието и създава условия за манипулации над личността. То е родило множество тоталитарни системи, каквито са теократичните религиозни общества.

Налагането върху хората на абсолютни идеи за нравствено съвършенство, несъобразени с реалните обстоятелства и силите на човека, води до формирането у хората на натрапливо чувство за вина. Измислици като „първороден грях“ и „греховност на човешката природа“ фрустрират човека, водят го до чувство за нравствена малоценност и неврози.

Като обобщение от тезата на моралните релятивисти можем да кажем, че според тях теориите за морални абсолюти са безпочвени измислици, не почиващи на реалността и нямат научен характер, а само фрустрират хората и са удобно средство за манипулации.

Моралният абсолютизъм счита, че тези аргументи са безпочвени защото:

1.) Трябва да се прави разлика между морални абсолюти, които имат идеален характер и реалната морална практика. Смесването на двете от релятивистите – на морални абсолюти, имащи идеален характер и на морална практика, води до сериозни грешки в изводите.

2.) Моралният релятивизъм не различава наличието на субективизъм в моралните човешки оценки (което е безспорно) от всеобщността на висшите морални принципи. Смесването им води до отхвърляне на обективния характер на абсолютните морални принципи.

3.) Тук ние бихме добавили и това, че моралният релятивизъм не различава познанието за моралните абсолюти от самите абсолюти като същности и ги отъждествява. А знаем, че всяко едно познание може да бъде непълно или неправилно приложено в определени обстоятелства. Моралните принципи съществуват независимо от човека така, както и природните закони. Те не зависят от погрешното схващане на човека за тях или от погрешното им приложение. Именно при реализацията на моралните абсолюти в практиката се получава многообразие и относителност на моралните принципи и норми. Това естествено зависи от конкретните обстоятелства, при които се реализират висшите морални принципи и от моралното развитие на хората – от способността им да възприемат, отразят и реализират тези духовни принципи. Като доказателство за универсалността на висшите морални принципи и ценности привържениците на моралния универсализъм посочват наличието на общи морални принципи и норми в различни общества и култури, често отдалечени значително във времето и пространството, а някои възникнали независимо едни от други. Приемайки наличието на морални абсолюти, поддържащи духовната цялост на битието, моралният абсолютизъм отчита тяхната относителност и многообразие при реализирането им в моралната практика от индивидите и обществата.

По този начин се отхвърлят всички аргументи на моралния субективизъм относно произхода и относителността на морала, като несъстоятелни и почиващи на погрешна

изходна позиция.

Обвиненията на моралния абсолютизъм срещу релативизма са не по-малко остри. Тук в конспектиран вид ще посочим основните от тях, които имат отношение към последиците от моралния релативизъм за изграждането на хуманни качества в личността. При липса на морални абсолюти:

Обществото и личността губят идея и ориентир за различаване между „правилно и неправилно“, „добро и зло“, „възвишено и низше“. Тези етични категории изгубват своята валидност в човешките взаимоотношения. По този начин се подкопават устоите на исконни хуманни ценности и се губи различаването между основните етични категории, служещи за ориентир на морала. Губи се моралният критерий, от позицията на който се правят моралните преценки и избори. Поради липса на единни стандарти става невъзможно оценяването на моралните явления.

Така се изгубва нравственият идеал. Обществото и личността остават без нравствен ориентир и посока за нравственото развитие. Става невъзможно отчитането на промените и движението в сферата на морала в посока прогрес или регрес.

Нравственото възпитание губи своята убедителност.

Липсата на нравствен идеал води до загуба на нравствени образци и така се променя представата за елит в обществото и за достойно поведение. Изчезва стремежът към нравствено самоусъвършенстване.

Губи се приемствеността, прекъсва се традицията на доброто в нея и се губи връзката между поколенията. Общите морални ценности, предавани между стотици поколения и осъществявали връзката между тях и спойката на народа, сега изчезват. В резултат на това се губи общият морален език между хората, вследствие на което се губят и общите морални смисли. Това води до отчуждение между хората и неразбиране на постъпки и мотиви. Разбива се единството и интегратетът в обществото. Народът се превръща в общество от самотници, живеещи на обща територия.

Липсата на единни морални стандарти води до морално безразличие и неангажираност в обществото като цяло. Общественото мнение става пасивно, снизходително към отклоненията от традиционните норми, безкритично, престава да бъде регулиращ фактор в моралните отношения, не помага на училището като възпитателна институция и на органите на реда. Все по-често моралните цели на училището като възпитателна институция и тези на родителите се движат в различни посоки. Моралният релативизъм води до морално безразличие и неангажираност и в учителските среди.

Развива се краен индивидуализъм. В резултат на тези процеси се усилва егоизмът у хората и започва да бъде считан за нещо положително, за основа на достойнството на личността. Разрастващият се егоизъм води до намаляване и изчезване на алтруизма като морален код.

В условията на морален релативизъм в плуралистичното общество трудно и почти не може да се осъществява морална регулация в макросредата – на медиите, рекламите, политическите и други внушения, директно влияещи на най-уязвимата част от обществото – подрастващите.

Учителите са обезоръжени откъм морални аргументи и средства - защото всичко може да бъде оспорено като относително, като въпрос на личен избор и т. н..

Микросредата в училище също е засегната – често за да бъдат приети, децата трябва да споделят ексцентричността на лидерите в групата, да приемат някои морални практики, които се налагат от тях като символ на зрелост, мъжественост, женственост,

Моралните абсолюти

Написано от Йордан
Петък, 21 Март 2008 21:25

успех и други подобни идентификации, които са в разрез с традиционните морални норми.

В обобщение ще кажем, че моралната атмосфера в общество, проникнато от съзнанието за определени абсолютни морални ценности, оформя начина на живот и йерархията на ценностите на хората. Моралните стандарти от свещените писания са в основата на моралните оценки, на моралния идеал, избори, мотиви и образци. С посочването на разумността, ненавреждането, милосърдието, състраданието, скромността, честността, истинността, въздържанието и други добродетели като абсолютни цели на човешкото нравствено усъвършенстване, моралните абсолюти, заложили в религиите стоят в основата на хуманизирането на личността. Личното спазване на универсалните морални принципи води като последствие до ред в обществото и създава условия за изграждането на хуманни качества у човека. Другото е релативизъм - норми и закони, продукти от споразумение между групи в обществото или от политически сили, които в момента са в парламента. Последствията от моралния релативизъм и липсата на морални абсолюти в обществото водят до срив в нравствеността и морален nihilизъм. Това рефлектира в моралната цел. Проявява се невъзможност за устойчиви във времето обективни морални оценки, нито за вземане на правилни морални решения. Изчезва обективната основа за моралните мотиви и за морален избор. Измислените и непрекъснато променящи се закони на държавата, които трябва да регулират поведението на хората, като относителни не могат да служат за сигурна опора на съвестта на човека. Появява се все по-често склонност те да бъдат престъпвани. Така регулиращите поведението фактори: традиционните морални норми, съвестта на човека, нравственият идеал, общественото мнение и държавните закони, стават нестабилни, неустойчиви, променливи и престават да функционират надеждно. Единствена полза от това имат престъпните силови групировки, които в такава среда стават все по-активни и заемат все по-голяма част от общественото пространство. Манипулирайки обществото чрез различни лостове, те ще се опитват да му налагат постепенно своите морални принципи и норми.

От изложеното дотук става ясно, че в процеса на хуманизация на личността и обществото е от особено значение укрепването на моралните абсолюти в съзнанието на хората като опори за изграждането на здрав морал. Това трябва да става на основата на универсални и общочовешки ценности. Реализирането на тази задача преминава през идейната борба с моралния релативизъм и положителното утвърждаване на универсалните общочовешки ценности. Според нас това се очертава като най-голямото предизвикателство пред човечеството в епохата на постмодернизма.

Източници:

Библия, С.: Синод. издателство, 1990

Бояджиев Ц., „Неписаното учение на Платон“, С.: наука и изкуство, 1984

Дробницкий О. Г., Понятие морали, М., Наука, 1974

Кузнецова Г., Максимов Л., Природа моральных абсолютов, М.: Наследие, 1996, Сектор етики Института философии РАН, сайт „Этическая мысль“, линк: HYPERLINK

"http://ethics.iph.ras.ru/works/maximov_2.html"

Моралните абсолюти

Написано от Йордан
Петък, 21 Март 2008 21:25

---

http://ethics.iph.ras.ru/works/maximov_2.html

Лоссев А. Ф., История античной эстетики. Том Софисты. Сократ. Платон, М.: „Искусство”, 1969

Михалчев Д., Към учението за относителността на истината, сб. Теории за истината, С.: унив. изд. „Св. Кл. Охридски”, 1992

Никитич Л., Ценности гуманизма универсални, линк: HYPERLINK

"<http://www.ecsocman.edu.ru/images/pubs/2006/07/22/0000282363/10-Nikitich.pdf>"

<http://www.ecsocman.edu.ru/images/pubs/2006/07/22/0000282363/10-Nikitich.pdf>

Рубанцова Т. А., Гуманизация современного образования, Новосибирск: Изд-во СО РАН, 2000.

Формирование ценностей гуманизма в античности, портал auditorium.ru, линк: HYPERLINK

"http://www.auditorium.ru/v/index.php?a=vconf&c=getForm&r=thesisDesc&CounterThesis=1&id_thesis=1730&PHPSESSID=a8f3a1ee086b6da8a39b3818d5d2458"

http://www.auditorium.ru/v/index.php?a=vconf&c=getForm&r=thesisDesc&CounterThesis=1&id_thesis=1730&PHPSESSID=a8f3a1ee086b6da8a39b3818d5d2458

d

Янушкявичене О. Л., доклад от конференцията „Рождественские чтения 2007”, линк : HYPERLINK "http://www.prokimen.ru/article_2592.html"

http://www.prokimen.ru/article_2592.html

Budzieszewski J., The Lost World of Moral Common Sense, от сайта на “Catholic Education Resource Center”, линк: HYPERLINK "<http://catholiceducation.org/articles/religion/re0636.html>"

<http://catholiceducation.org/articles/religion/re0636.html>

Emoto M., Miraculous Messages from Water, от сайт: HYPERLINK

"http://www.life-enthusiast.com/twilight/research_emoto.htm"

http://www.life-enthusiast.com/twilight/research_emoto.htm

Moral Relativism, Stanford Encyclopedia of Philosophy, от линк:

<http://plato.stanford.edu/entries/moral-relativism/>

Rachels J., Arguments for Ethical Relativism, Encyclopedia Britannica, от линк: HYPERLINK

"<http://www.britannica.com/eb/article-9033126/ethical-relativism>"

<http://www.britannica.com/eb/article-9033126/ethical-relativism>

По-нататък в текста ние също ще ги използваме синонимно поради това, че не ни интересуват идейните различия между различните теории на дадените системи а

Моралните абсолюти

Написано от Йордан
Петък, 21 Март 2008 21:25

факта, че от гледна точка на съществуването на морални абсолюти всички те се явяват едновременно „абсолютистки“, „универсални“ и „обективни“.

В настоящото изложение ще използваме синонимно термините „морален субективизъм“ и „морален релативизъм“.